

IPS Ung Hjørring – indsats for borgere med psykiske lidelser eller som er psykisk sårbare i aldersgruppen 15 – 17 år

IPS = Individual Placement & Support (Individuel Job Placering med Støtte)

Formål og baggrund:

I 2017 etablerede Hjørring Kommune en lokal IPS-indsats for voksne ledige og sygemeldte borgere på offentlig forsørgelse med konkrete psykiske lidelser og borgere som er psykisk sårbare.

Resultaterne siden da har været overbevisende, og en intern evaluering i 2020 gav anledning til overvejelser om at udvide målgruppen. Bl.a. i Norge ses stigende interesse for at anvende IPS eller andre Supported Employment-tilgange på en bredere målgruppe, bl.a. flygtninge og unge i NEET gruppen (unge der ikke er i uddannelse, beskæftigelse eller oplæring. SEd (Supported Education) er under udvikling flere steder, bl.a. i en svensk sammenhæng ifm videregående uddannelse.

I maj 2021 besluttede Arbejdsmarkeds- og Uddannelsesudvalget at indarbejde et omprioriteringsforslag om en udvidelse af IPS-indsatsen til ungeområdet i udvalgets budgetforslag, som behandles på udvalgsrådet i august 2021.

Den nye særlige IPS-ungeindsats skal hjælpe unge i målgruppen til at få afklaret deres ønsker og muligheder og hjælpe dem på vejen til en positiv destination på arbejdsmarkedet. IPS Ung supplerer således som en yderligere indsats kommunens Ungegaranti.

Målgruppe:

De unge skal være motiverede for uddannelse eller beskæftigelse, og de skal være normalt begavede/have et alderssvarende kognitivt funktionsniveau.

Personer med diagnosticerede psykiske lidelser:

I målgruppen er unge, som er diagnosticeret med en udviklingsforstyrrelse (herunder ADD/ADHD eller autismspektrum forstyrrelse, eller har en psykisk sygdom, herunder f.eks. skizofreni, svær angst, OCD tilstande og personlighedsforstyrrelser.

Der kan være unge, hvor man endnu ikke kan færdigudrede grundet uklare symptomer, idet flere psykiske sygdomme udvikles over tid og debuterer med et blandet symptombillede.

Psykisk mistrivsel:

Personer, der er psykisk sårbare, defineres her som personer med psykisk mistrivsel, f.eks. med symptomer i form af tristhed, angst, tendens til isolation i form af fravær eller egentlig skolevægring i en grad, der kræver særlig støtte for at kunne skabe en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Personer med misbrug i kombination med ovenstående, og som er motiverede for job eller uddannelse, er omfattet. Dog ikke alvorligt misbrug (D og E*)

* A = Intet problem (ingen, fraværende, ubetydeligt), B = Let problem (en smule, lidt), C = Moderat problem (middel, noget), D = Svært problem (omfattende, meget), E = Fuldstændigt problem (totalt, kan ikke)

Grundlæggende teori og metoder:

Overordnet kan beskæftigelsesindsatsen til målgruppen opdeles i to grundlæggende forskellige kategorier: Pre-vocational training (PVT) og Supported Employment (SE).

PVT er den klassiske beskæftigelsesindsats, hvor antagelsen er, at deltagerne har behov for genoptræning i beskyttede miljøer, inden der kan søges job på det ordinære arbejdsmarked.

Supported Employment (SE) er i modsætning hertil en indsats, som sigter mod, at deltagerne finder job på det ordinære arbejdsmarked hurtigst muligt. Dette sker uden eller med kun få måneders forberedelse, hvor deltageren får støtte og træner færdigheder, efter at inklusion på arbejdsmarkedet er opnået.

Den bedst definerede og mest undersøgte metode inden for Supported Employment er Individual Placement and Support (IPS). IPS hviler på otte principper:

1. Alle der ønsker at arbejde kan deltage (ingen eksklusion)
2. Målet er job på det ordinære arbejdsmarked
3. IPS indsatsen er integreret med den psykiatriske behandling
4. Vejledning i social- og beskæftigelseslovgivningen
5. Jobsøgningen starter hurtigt efter henvisning til IPS-indsatsen
6. IPS konsulenterne opbygger relationer til arbejdsgivere i lokalområdet, baseret på deltagerens ønsker om beskæftigelse
7. Den individualiserede støtte på arbejdspladsen er tidsbegrænset
8. Deltagerens egne præferencer tilgodeses

Indsatsens indhold:

Indsatsen i IPS Ung Hjørring hviler på de otte IPS-principper, og der er et stærkt og vedvarende fokus på at gå de unges vej – det at 'gå med drømmen' – idet de unges ønsker og drømme for et liv med uddannelse og arbejde er centralt for indsatsen. Det er således de unges ressourcer og muligheder, der er styrende – ikke den psykiatriske diagnose eller mistrivsel.

Det er et mål at få de unge ud på en virksomhed eller uddannelsesinstitution indenfor kort tid, så de gør sig erfaringer med at arbejde og det at uddanne sig, indsigt i egne kompetencer og muligheder, og får prøvet sig selv af i trygge rammer på virksomheder og uddannelsesinstitutioner i lo-

kalområdet.

I den forbindelse bemærkes, at det fokus IPS-metoden har i forhold til at gå med den unges drøm, forholder sig til, at der er tre veje at gå:

- Enten 'job placement' (primært for de mere ressourcestærke), eller
- 'job development' (den rette vej for de mindre ressourcestærke), også fordi der er fokus på empowerment, samt
- Uddannelsesvejen.

Der er ikke tale om en passiv proces, men tværtimod om en coachende proces, der hjælper den unge med selv at nå en realistisk opfattelse af drømmen og muligheder og begrænsninger.

En uddannet IPS-konsulent arbejder med 15-17 unge. IPS-konsulenten har kontakt med de unge hver uge, og en del af støtten retter sig mod at bygge en tættere relation til de unge, og give dem støtte til at mestre hverdagen og håndtere deres psykiske symptomer imens de er i job eller uddannelse.

IPS-konsulenten koordinerer i særlige tilfælde samarbejdet med det psykiatriske behandlingssystem og andre relevante aktører, og sikrer, at den unge får den nødvendige behandling, når behovet opstår.

Udvikler de unges arbejdsidentitet gennem virksomhedsforløb

For mange udsatte unge, der kæmper med psykiske diagnoser og psykisk mistrivsel, er det svært at vælge uddannelse og job. En del har nederlag med i rygsækken fra skolen og ingen erfaringer med at arbejde. Opbygningen af arbejds- og uddannelsesidentitet er derfor et vigtigt skridt på vejen til at finde retning mod uddannelse og job.

Det er gennem konkrete arbejds erfaringer på virksomheder, og løbende samtaler om deres arbejdsforløb, at de unge skaber en arbejds- og uddannelsesidentitet.

Derudover lægges der vægt på samarbejdet med de unges behandlere og relevante personer i deres netværk, herunder venner, forældre og andre familiemedlemmer.

IPS Ung Hjørring indgår desuden i et tæt samarbejde med aktørerne i den kommunale Ungegarantien. Det kan være skoler og uddannelsesinstitutioner, karrierelæringsvejledere, praktikkoordinatorer, introjobkonsulenter, ungeguides, uddannelses- og erhvervsvejledere og de lokale virksomheder – både omkring afsøgning af uddannelsesmuligheder inklusive elev- eller lærepladser på virksomhederne. I den forbindelse indgår karrierelæring som begreb:

"Karrierelæring betegner den læring, der knytter sig til udvikling af karrierekompetence – læringsprocessen. Hele forudsætningen for at tale om karrierelæring og karrierekompetence er et helhedsperspektiv på den unge og dennes livsbane forstået som sammenhængen mellem liv, læring og arbejde.

Progression i karrierelæring forstås først og fremmest som progression i evnen til at reflektere over eget karriereforløb. Ofte går børn og unge fra oplevelsen af en vejledningsaktivitet til vurdering af

om det er noget for dem eller ej, om det de deltog i var sjovt eller ej (Skovhus, n.d.). For at understøtte udvikling af karrierekompetence er det vigtigt, at de hjælpes ind i nogle processer, hvor de får lejlighed til at reflektere mere nuanceret over uddannelses- og jobverdenen og sig selv og andre.”¹

Hver ung IPS-kandidat er tilknyttet en IPS-konsulent, som har kendskab til den danske lovgivning, og den særlige IPS-metode sikres i den lokale udgave via et samarbejde med virksomheden IPSCenter Danmark, der uddanner og superviserer de lokale IPS-konsulenter.

Desuden indgår empowerment, som er en universel tilgang i Hjørringmodellen, hvor borgeren selv definerer problem og løsning indenfor de givne rammer. En tilgang, hvor borgerne understøttes i at tage ejerskab og tilegne sig kompetencer til at handle i eget liv.

Samarbejde med Virksomhedsservice:

Efter henvisning til IPS-indsatsen (se afsnit herom) indleder IPS-konsulenten med at afdække den unges drømme og ønsker i forhold til uddannelse og beskæftigelse. I et tæt samarbejde med den unge arbejdes med konkretisering af disse drømme og ønsker, herunder afprøvning af muligheder og barrierer – hele tiden med fokus på den unges egen forståelse og erkendelse heraf.

Den enkelte IPS-konsulent samarbejder med Jobcentrets Virksomhedsservice om det gode match mellem jobønske og konkret virksomhed, idet virksomhedskonsulenterne udnytter deres særlige viden om og deres kontakter til lokalområdets virksomheder. Denne proces indledes med en tre-partssamtale med deltagelse af den unge, virksomhedskonsulenten og IPS-konsulenten.

Når rette match er nået, og job eller en virksomhedspraktik er aftalt, er det IPS-konsulenten, der forestår den konkrete opfølgning i forhold til både den unge og virksomheden. Derudover har IPS-konsulenten løbende kontakt til den unges evt. sagsbehandlere, fagpersoner i psykiatrien eller andre behandlere. Der kan efter behov arrangeres relevante trekant- eller rundbordssamtaler (se også afsnittet om henvisning).

Efterværn:

Der lægges særlig vægt på et individuelt aftalt efterværn.

Efterværnet er særlig vigtigt, idet de unge, der kæmper med svære sociale og psykiske barrierer, ofte er udfordret i forhold til at holde fast i uddannelse og job. Der er et meget stort frafald på ungdomsuddannelserne blandt denne gruppe unge, og det er derfor vigtigt fortsat at give de unge støtte og vejledning, efter de er startet på uddannelse eller i job. IPS-konsulenten vil tilbyde de unge fortsat kontakt og støtte alt efter ønsker og behov.

Når en ung er i uddannelse eller i job kan efterværnet nogle gange bestå i at overkomme andre barrierer, som gør, at de har svært ved at fastholde uddannelse eller job. Det kan f.eks. være:

- at møde op på undervisningsstedet.
- at komme op om morgenen

¹ Jf. inspirationshæftet ”På vej mod karrierekompetence, VIA University College, 2016”

- at undgå at isolere sig, når man er sårbar
- udfordringer med transport
- udfordringer med perioder med misbrug
- skift af medicin og deraf gener, der gør at den unge bliver hjemme.

Efterværn er således en sikkerhedsforanstaltning, der tager udgangspunkt i en vurdering af den enkelte borgers ønske om støtte.

Efterværn kan bestå af flere afgrænsede perioder, hvor der sættes ind, hvor det er relevant, f.eks. i forbindelse med overgange.

Implementering:

Der etableres et lokalt IPS Ung-team bestående af to fuldtids IPS-konsulenter, der får en særlig uddannelse i forhold til målgruppen via IPSCenter Danmark, svarende til 2 x 26 uger. Det forudsættes, at IPS-konsulenterne har ungeindsigt, forstår at motivere uden at bruge teori, og at de kan sætte sig ind i de unges hverdag.

Samtidig med uddannelsen får hver lokal IPS-konsulent en portefølje på op til 15-17 borgere visiteret af relevante aktører, idet hver konsulent typisk starter med 5 borgere, for derefter gradvis, og forholdsvis hurtigt, at øge til det maksimale antal.

Som optakt til iværksættelsen af IPS-indsatsen vil der blive gennemført en række informationsaktiviteter. Der indledes med en generel introduktion for hhv. sagsbehandlere og virksomhedskonsulenterne i jobcentret, suppleret med særlig introduktion til en række vigtige samarbejdspartner, både i kommunen og eksternt:

- Psykiatrien i Region Nordjylland
- Børne- og Familieområdet
- Grundskole og øvrige uddannelsesinstitutioner
- Praktikpladskoordinatorer
- Uddannelses- og Erhvervsvejledere
- Ungeguides
- Lokale virksomheder

Derudover gennemføres fremover årligt en såkaldt Fidelity (trofasthedsmåling). Dette sker fortsat i regi af IPSCenter Danmark.

Mål, delmål og progressionsparametre:

Mål:

Overordnet læner IPS Ung Hjørring sig op ad målet om, at alle unge skal have en "positiv destination" via Ungegarantien. Det betyder, at den enkelte unge opnår en drøm om "mit gode liv". Det

betyder også, at de unge får viden om hvilke næste skridt, de skal tage for at bringe dem på rette vej i forhold til job og uddannelse.

Der arbejdes med at kvalificere udviklingen af den enkelte unges Udsyn, Indsigt og Kompetencer i Ungegarantien: <https://www.ungegarantien.dk/hvem-er-vi>

Det primære mål for IPS Ung Hjørring er, at de unge starter og fastholdes i uddannelse eller ordinær beskæftigelse.

For nogle unge vil indsatsen være et springbræt til at starte på eksempelvis FGU, og for andre afklares de til at starte på en teknisk skole eller anden kompetencegivende uddannelse. Der vil også være unge, der ønsker et job, og finder en vej videre i ordinær eller støttet beskæftigelse.

Effektmål:

Overordnet forventes, at mindst **50 %** af deltagerne starter i job eller i uddannelse.

Progressionsparametre:

Indsatsen skal udvikle et lokalt og letanvendeligt måleredskab med baggrund i relevante erfaringer.

Visitation/henvisning:

Henvisning kan ske fra relevante aktører omkring den unge (se listen over samarbejdspartnerne i afsnittet om implementering).

Der gennemføres en indledende samtale med deltagelse af den unge, henvisende aktør og den tildelte IPS-konsulent (deltagelse af evt. bisidder og/eller evt. anden nøgleperson aftales forinden). IPS-konsulenten indkalder til samtalen. Herved sikres en korrekt visitation og en god overgang til IPS-indsatsen for den unge, og de nødvendige informationer og aftaler om inddragelse af øvrige aktører samt opfølgning aftales individuelt.

Opfølgning:

Fordelingen af opgaverne mellem IPS-konsulenten og de øvrige aktører præciseres i særskilt aftale, der udarbejdes i forbindelse med iværksættelse af indsatsen for den enkelte. IPS-konsulenten er tovholder og ansvarlig for etablering af en konkret aftale.

Der er fokus på kontinuerlig dialog, således at der er sammenhæng og "rød tråd" i samarbejdet med den unge. Det er vigtigt, at der sker løbende opdatering til relevante aktører undervejs i forløbet, herunder den unges eget netværk eller andre instanser for at bibeholde den røde tråd. Det skaber tryghed for den unge, at evt. flere aktører, der arbejder med samme mål, nemlig at hjælpe den unge på eller tættere på uddannelse/arbejdsmarkedet, udveksler gensidig og vigtig information, så indsatserne koordineres. Dette vil også medvirke til at mindske risikoen for tilbagefald.

Endelig sikres det, at der gennemføres en ny treparts-samtale, med de samme deltagere som ved starten, i forbindelse med afslutningen af forløbet.

Samarbejdet med Psykiatrien i Region Nordjylland:

IPS-teamet udarbejder en særlig aftale om samarbejde med Psykiatrien i Region Nordjylland vedr. målgruppen.

Kapacitet i indsatsen:

Hver af de to IPS-konsulenter skal løbende håndtere 15-17 personer i målgruppen. Den maksimale løbende kapacitet er således 34 deltagere.

Leverandør af indsatsen, adresse på indsatsstedet samt øvrige kontaktoplysninger:

IPS-teamet i Jobcenter Hjørring. IPS-teamet er organisatorisk og fysisk placeret i Jobcentrets Unge- og Uddannelsesafdeling.

Lovgrundlag:

Indsatsen er omfattet af Sundhedslovens § 119 og gives efter Lov om aktiv beskæftigelsesindsats (LAB § 32, stk. 1, nr. 2 om vejledning og opkvalificering).